

Dosarul nr. 2ra-2409/2019
2ra-198/2020

prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Centru (jud: L. Ciubotaru)
instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud: N. Budăi, I. Muruianu, N. Simciuc)

ÎNCHEIERE

05 februarie 2020

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție,

în componența:

Președintele completului, judecătorul
judecătorii

Svetlana Filincova
Iurie Bejenaru
Galina Stratulat

examinând admisibilitatea recursului declarat de Tamara Duca, reprezentată de avocatul Larisa Voloșina,

în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Tamara Duca împotriva lui Mihail Guja, intervenienți accesorii Direcția Asistență Socială și Protecția Familiei Leova și Direcția pentru protecția Drepturilor Copilului sectorul Rîșcani, mun. Chișinău cu privire la decăderea din drepturile părintești, stabilirea domiciliului copiilor minori și încasarea cheltuielilor de judecată,

împotriva deciziei din 05 septembrie 2019 a Curții de Apel Chișinău,

c o n s t a t ă :

La 29 februarie 2016, Tamara Duca a depus cerere de chemare în judecată împotriva lui Mihail Guja, intervenienți accesorii Direcția Asistență Socială și Protecția Familiei Leova și Direcția pentru Protecția Drepturilor Copilului sectorul Râșcani, mun. Chișinău cu privire la decăderea din drepturile părintești, stabilirea domiciliului copiilor minori și încasarea cheltuielilor de judecată.

În motivarea acțiunii a indicat că în perioada anilor 1999-2011, a locuit în concubinaj cu Mihail Guja, iar împreună acesta sunt părinții copiilor minori XXXXX.

Reclamanta a afirmat că pârâtul deseori făcea abuz de băuturi alcoolice, seara nu se întorcea acasă, nu participa la educația copiilor, iar la reproșurile asupra acestor fapte se iscau certuri, uneori reclamanta fiind agresată fizic, însă la organele de poliție nu sa adresat, din motiv că era amenințată și totodată își dorea să păstreze familia.

A menționat că ulterior, au plecat ambii la muncă în Federația Rusă, întrucât relația dintre aceștia s-a stabilizat, însă după o perioadă, Mihail Guja a reînceput să consume alcool și să agrezeze fizic cât reclamanta, atât copilul lor XXXXX.

De asemenea, a comunicat că Mihail Guja nu se ocupa de educația copilului XXXXX, iar când s-a născut cel de-al doilea copil, primul se comporta foarte urât.

A afirmat că deoarece nu mai putea să suporte comportamentul lui Mihail Guja, în primăvara anului 2012, s-a întors împreună cu copii să locuiască la părinții săi, în raionul Leova, comuna Băiuș, satul Cociulia Nouă, unde a locuit până la adresarea cu acțiune în instanță.

Reclamanta a precizat că din anul 2012 nu contactează cu pârâtul, acesta în prezent fiind stabilit cu domiciliul în Federația Rusă.

A invocat că prin ordonanța din 02 august 2012 a Judecătorei Leova s-a încasat de la Mihail Guja în beneficiul Tamarei Duca pensia de întreținere a copiilor minori în mărime de 1/3 din salariu și din alte venituri.

Astfel, reclamanta a relatat că executorul judecătoresc a încasat de la Mihail Guja pensia de întreținere a copiilor în sumă de 33 622 de lei, iar în ultimele 16 luni pârâtul nu a efectuat achitări, restanța la pensia de întreținere constituind suma de 24 889,63 de lei.

În context, a indicat că Mihail Guja nu comunică cu familia, nu participă la educația, creșterea și întreținerea copiilor, ultima dată acesta vorbind cu fiul mai mare în luna noiembrie 2014, eschivându-se de la executarea obligațiilor părintești, astfel încât reclamanta singură educă, crește și întreține copiii, fiind ajutată de părinții săi.

A susținut că pârâtul a manifestat indiferență față de creșterea și educația copiilor, sarcina aceasta revenindu-i în exclusivitate reclamantei și astfel, consideră că domiciliul copiilor minori este necesar de determinat alături de mamă.

Așadar, reclamanta a afirmat că are posibilitate să le asigure copiilor un trai decent pentru sănătatea și dezvoltarea fizică, intelectuală, spirituală, educare, învățatură și pregătirea profesională, condițiile de trai fiind bune.

A considerat că în circumstanțele expuse, se impune necesitatea decăderii din drepturile părintești a lui Mihail Guja în privința copiilor minori și domiciliul acestora să fie stabilit cu mama.

Reclamanta a solicitat decăderea din drepturile părintești a lui Mihail Guja față de copiii XXXXX, stabilirea domiciliului copiilor minori cu mama, Tamara Duca, și încasarea cheltuielilor de judecată suportate.

Prin hotărârea din 21 decembrie 2017 a Judecătorei Chișinău, sediul Rîșcani, cererea depusă de Tamara Duca împotriva lui Mihail Guja, intervenienți accesorii Direcția Asistență Socială și Protecția Familiei Leova, Direcția pentru Protecția Drepturilor Copilului sectorul Râșcani, mun. Chișinău cu privire la decăderea din drepturile părintești s-a respins ca neîntemeiată. Domiciliul copiilor minori XXXXX a fost determinat cu mama, Tamara Duca. A fost încasat de la Mihail Guja în beneficiul Tamarei Duca cheltuielile de judecată, inclusiv taxa de stat în mărime de 100 de lei, cheltuielile pentru asistenta juridică în sumă de 2 000 de lei, precum și cheltuielile suportate pentru citarea publică în mărime de 80 de lei, iar în total suma de 2 180 de lei.

Prin decizia din 25 septembrie 2018 a Curții de Apel Chișinău s-a admis apelul declarat de Tamara Duca, reprezentată de avocatul Dumitru Cazacu, din alte motive; s-a casat hotărârea din 21 decembrie 2017 a Judecătorei Chișinău, sediul Rîșcani și s-a remis cauza la rejudecare în aceeași instanță, în alt complet de judecată.

Prin hotărârea din 11 martie 2019 a Judecătorei Chișinău, sediul Centru a fost admisă parțial acțiunea înaintată de Tamara Duca; a fost stabilit domiciliul copiilor minori XXXXX cu mama, Tamara Duca; a fost încasat de la Mihail Guja în beneficiul Tamarei Duca cheltuielile de judecată compuse din taxa de stat în mărime de 100 de lei, cheltuieli pentru asistență juridică în mărime de 2 000 de lei și cheltuieli pentru înștiințare în mărime de 80 de lei; au fost respinse pretențiile

privind decăderea din drepturile părintești și încasarea taxei de stat în sumă de 100 de lei ca fiind neîntemeiată.

La 26 martie 2016 și la 13 iunie 2019, Tamara Duca, reprezentată de avocatul Larisa Voloșina, a depus apel împotriva hotărârii primei instanțe, prin care a solicitat admiterea acestuia, casarea parțială a hotărârii primei instanțe, în partea respingerii pretenției cu privire la decăderea din drepturile părintești a lui Mihail Guja și încasarea taxei de stat în mărime de 100 de lei și emiterea unei noi hotărâri în această parte, prin care să fie admise pretențiile.

Prin decizia din 05 septembrie 2019 a Curții de Apel Chișinău s-a respins apelul declarat de Tamara Duca, reprezentată de avocatul Larisa Voloșina, și s-a menținut hotărârea din 11 martie 2019 a Judecătorei Chișinău, sediul Centru.

Pentru a decide astfel, instanța de apel, prin prisma art. 48 din Constituția RM, art. 3, 5, 18, 27 al Convenției Internaționale cu privire la drepturile copilului din 20 noiembrie 1989 de la New York, art. 52, 53, 61, 67, 74 din Codul familiei, art. 18 din legea privind drepturile copilului nr. 388-XIII din 15 decembrie 1994, a considerat hotărârea primei instanțe întemeiată și legală în partea contestată, iar argumentele cererii de apel neîntemeiate.

Colegiul civil a menționat că pentru decăderea din drepturile părintești pe motivul eschivării de la plata pensiei de întreținere, este necesară existența unor probe pertinente care ar demonstra cu certitudine că părintele se eschivează cu rea-credință, inclusiv cu viclenie, de la plata pensiei de întreținere.

Or, decăderea din drepturile părintești este cea mai gravă sancțiune din dreptul familiei, care se poate aplica unui părinte pentru greșeli de o gravitate deosebită în exercitarea drepturilor sau îndeplinirea îndatoririlor părintești cu privire la persoana copilului minor.

Așadar, neexercitarea corespunzătoare a drepturilor părintești trebuie să aibă o anumită gravitate pentru a atrage sancțiunea decăderii, astfel că nu orice atitudine sau comportament necorespunzător al părinților conduce la decăderea din drepturile părintești.

În acest context, instanța de apel a specificat că decăderea din drepturile părintești constituie o sancțiune care poate fi aplicată de către instanța de judecată față de părinții, care din culpa gravă, nu-și îndeplinesc obligațiunile față de copil sau fac abuz de drepturile lor părintești. Acest temei include atât acțiunile sau inacțiunile care pun în primejdie sănătatea psihică și fizică a copilului, dezvoltarea lui morală, asigurarea condițiilor de trai material, învățătura și instruirea copilului, cât și neplata pensiei de întreținere.

Pe cale de consecință, Colegiul civil a conchis că prima instanță corect a ajuns la concluzia cu privire la respingerea pretenției înaintată de Tamara Duca cu privire la decăderea din drepturile părintești a lui Mihail Guja asupra copiilor minori, în condițiile în care acesta face achitări parțiale și periodice ale pensiei încasate și prin urmare, nu se poate constata eschivarea lui de la obligația pecuniară stabilită.

La caz, instanța de apel a acceptat că comportamentul lui Mihail Guja în raport cu copiii săi nu reprezintă relațiile model între tată și fii, întrucât din declarațiile reclamantei-apelante acesta nu a mai comunicat cu fiul din anul 2014, iar copilul nu își cunoaște tatăl la înfățișare. Însă, neexercitarea corespunzătoare a drepturilor părintești trebuie să aibă o anumită gravitate pentru a atrage sancțiunea decăderii, astfel că nu orice atitudine sau comportament necorespunzător al

părinților conduce la decăderea din drepturile părintești, iar comportamentul lui Mihail Guja nu a atins gradul de gravitate pentru a fi temei de decăderea a acestuia din drepturile de tată.

Astfel, raportând cele menționate la caz, Colegiul civil a relevat că nu au fost prezentate probe ce ar confirma culpa gravă a lui Mihail Guja la neîndeplinirea obligațiilor părintești și nici faptul că acesta este nedemn pentru a fi tatăl copiilor minori.

Având în vedere principiul asigurării și promovării cu prioritate a interesului superior al copilului, Colegiul civil a considerat că prezența lui Mihail Guja în viața fiilor săi, este în interesul copiilor. Or, decăderea din drepturile părintești este o sancțiune foarte drastică, urmând a fi aplicată față de părinți numai după ce se va constata că alte măsuri luate față de părinți ce nu-și îndeplinesc obligațiile părintești, precum cele prevăzute de art. 74 al Codului familiei, nu au dat nici un efect, ceea ce la caz nu s-a stabilit.

Subsidiar, deși instanța de apel a apreciat că se impune o consecvență din partea lui Mihail Guja cu privire menținerea legăturilor și acordarea sprijinului atât material, cât și moral, printr-o implicare continuă în viața minorilor, Colegiul a concluzionat că nu s-a făcut dovada unor împrejurări care să justifice că autoritatea părintească ar urma să fie exercitată doar de către mamă și astfel, Colegiul a respins ca neîntemeiat argumentul apelantei precum că comportamentul lui Mihail Guja este nedemn și pune în pericol sănătatea fizică și psihică a copiilor, dezvoltarea lor morală, asigurarea condițiilor de trai, fiind grav încălcate drepturile copiilor prevăzute la art. 51 Codul familiei, în acest sens nefiind administrată nici o probă.

Totodată, Colegiul a reținut prevederile art. 61 Codul familiei, care statuează că părinții sunt acei care apără drepturile și interesele legitime ale copiilor, iar în calitate de reprezentanți legali ai copiilor lor, acționează în numele lor în relațiile cu toate persoanele fizice și juridice, inclusiv în autoritățile administrației publice și instanțele judecătorești, fără a avea nevoie de împuterniciri speciale.

La 15 noiembrie 2019, Tamara Duca, reprezentată de avocatul Larisa Voloșina, a declarat recurs, prin care a solicitat, casarea în parte a deciziei instanței de apel și a hotărârii primei instanțe, cu emiterea unei noi hotărâri de admitere integrală a acțiunii.

În motivarea recursului a invocat că instanța de judecată a aplicat eronat și a încălcat normele de drept material, ceea ce a dus la soluționarea greșită a cauzei, a aplicat o lege care nu trebuia să fie aplicată și nu a aplicat legea care trebuia să fie aplicată, iar erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Totodată, recurenta în susținerea recursului a indicat motive de fapt și de drept similare celor expuse pe parcursul cauzei în instanțele de judecată ierarhic inferioare.

În contextul prevederilor art. 434 alin. (1) Cod de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Curtea de Apel Chișinău a pronunțat decizia contestată la 05 septembrie 2019.

Materialele cauzei atestă expedierea participanților la proces a copieii deciziei motivate prin scrisoarea de însoțire din 12 septembrie 2019 (f.d. 65,m Vol. II), însă la actele lipsește dovada recepționării acesteia de către recurentă.

Astfel, recursul declarat la 15 noiembrie 2019, este în termen.

În conformitate cu art. 439 alin. (2) Cod de procedură civilă, după parvenirea dosarului, un complet din 3 judecători decide asupra admisibilității recursului, dispune expedierea copiei de pe recurs intimatului, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii obligatorii a referinței timp de o lună de la data primirii acesteia. În cazul neprezentării referinței în termenul stabilit, admisibilitatea recursului se decide în lipsa acesteia.

La 18 decembrie 2019, prin scrisoarea de însoțire nr. 2ra-2409/19, Curtea Supremă de Justiție a expediat în adresa intimaților copia cererii de recurs cu înștiințarea despre necesitatea depunerii referinței timp de o lună de la data recepționării (f.d. 81, Vol. II).

Conform avizelor de recepție, Direcția Asistență Socială și Protecția Familiei Leova și Direcția pentru protecția Drepturilor Copilului sectorul Rîșcani, mun. Chișinău au recepționat copia recursului la 24 decembrie 2019 și respectiv la 20 decembrie 2019 (f.d. 86-87, Vol. II), or, nu au depus în termenul stabilit referință.

Totodată, intimatului Mihail Guja fiindu-i expediat copia recursului la ambele adrese cunoscute, acesta nu a recepționat scrisoarea (f.d. 82-85, Vol. II) și nu a depus referință în termenul stabilit.

Examinând temeiurile recursului declarat de Tamara Duca, reprezentată de avocatul Larisa Voloșina, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră recursul ca inadmisibil din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 432 alin. (1) Cod de procedură civilă, părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural.

Alineatele (2) și (3) ale aceluiași articol prevăd exhaustiv cazurile în care se consideră că normele de drept material sau de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat, iar alin. (4) stabilește că săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Conform prevederilor art. 433 lit. a) Cod de procedură civilă, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin.(2), (3) și (4) Cod de procedură civilă.

Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul declarat de Tamara Duca, reprezentată de avocatul Larisa Voloșina, nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin.(2), (3) și (4) Cod de procedură civilă.

Astfel, argumentele invocate în recursul declarat se referă la dezacordul recurentei cu soluția pronunțată de către instanța de apel, însă nu relevă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material, respectiv nu constituie temei de casare a deciziei contestate.

Totodată, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reține că recursul exercitat conform secțiunii II-a are

caracter devolutiv numai asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se doar legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia ei în fapt.

În acest context, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reiterează și faptul că procedura admisibilității constă în verificarea faptului, dacă motivele invocate în recurs se încadrează în cele prevăzute în art. 432. alin.(2), (3) și (4) Cod de procedură civilă.

În această ordine de idei, completul Colegiului precizează că, în contextul normelor procedurale din Secțiunea a II-a, Capitolul XXXVIII Cod de procedură civilă, instanța de recurs nu verifică modul de apreciere a probelor de către instanțele de fond și de apel. Forța atribuită unei probe sau alteia, coraportul dintre probe, suficiența probelor și concluziile făcute în urma probațiunii sunt în afara controlului instanței de recurs.

Prin prisma art. 432 alin.(4) Cod de procedură civilă, instanța de recurs poate interveni în materia probațiunii doar sub aspect procedural și anume dacă se invocă că instanța de apel a apreciat în mod arbitrar probele, încălcând în mod flagrant regulile de apreciere a probelor stabilite în art. 130 Cod de procedură civilă, însă, din recursul declarat nu rezultă argumentul privind încălcarea flagrantă a regulilor de apreciere a probelor.

În acest sens, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a relevat în jurisprudența sa constantă, rezultând din prevederile art. 6 § 1 al Convenției Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, că nu se impune motivarea în detaliu a unei decizii prin care o instanță de recurs, întemeindu-se pe dispoziții legale specifice, respinge recursul declarat împotriva sentinței pronunțate de o instanță inferioară, ca fiind lipsit de șanse de succes (cauza Rebai și alții contra Franței, Comisia Europeană a Drepturilor Omului, 25 februarie 1995, nr.26561/1995).

În circumstanțele menționate, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a recunoaște recursul declarat de Tamara Duca, reprezentată de avocatul Larisa Voloșina, ca fiind inadmisibil.

În conformitate cu art. 433 lit. a), 440 alin. (1) Cod de procedură civilă, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e :

Se consideră inadmisibil recursul declarat Tamara Duca, reprezentată de avocatul Larisa Voloșina, împotriva deciziei din 05 septembrie 2019 a Curții de Apel Chișinău.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului,
judecătorul

Svetlana Filincova

judecătorii

Iurie Bejenaru

Galina Stratulat